

Wim van Seeters (in het midden, papieren en pen voor zich)
rustig aan het woord - foto Chris Pennarts

Voedingsbond FNV - uitkeringsgerechtigdenwerk

“Je kunt nooit eens een feestje vieren”

Wim van Seeters (56) is per 1 juni afgezwaaid als beleidsmedewerker Uitkeringsgerechtigden en Sociale Zekerheid bij de Voedingsbond FNV. Inge-Marie van Klaveren (27) volgde hem op. Een gesprek over de positie van uitkeringsgerechtigden in bond en maatschappij.

DE VOEDINGSBOND IS al langere tijd de bond die binnen de FNV vooroploopt als het gaat om het verdedigen van de belangen van uitkeringsgerechtigden en ouderen. Bij allerlei gelegenheden verhief de bond zijn stem, wanneer binnen het FNV-beleid weer eens te weinig aandacht werd besteed aan deze groepen. Het pleidooi voor een basisinkomen was vaak aan dovemansoren gericht. De noodzaak om de opgelopen inkomensachterstand van meer dan 15 procent in te halen, werd niet door alle FNV-bestuurders even hoog op de prioriteitenlijst gezet. Met een volharding, waar menig vakbondsmedewerker een voorbeeld aan kan nemen, pleitte Wim van Seeters er de afgelopen twaalf jaar voor uitkeringsgerechtigden als vakbondslid serieus te nemen en het gevecht voor hun belangen daadwerkelijk aan te gaan.

Uitstervend ras

Voordat hij bij de Voedingsbond terechtkwam, had Van Seeters al een arbeidzaam leven van dertig jaar achter de rug. Als vijftienjarige begon hij als leerling timmerman in de bouw.

In zijn vrije tijd was hij actief in de KWJ (Katholieke - later Kritiese - Werkende Jongeren), waar hij tien jaar later vrijgestelde werd. Daarna ging hij het regiowerk van de Industriebond FNV op poten zetten. Als praktijkman die later een opleiding aan de sociale academie volgde, behoort Van Seeters tot een uitstervend ras vakbondsmedewerkers. Inge-Marie van Klaveren, daarentegen, dook direct van de universiteit in het vakbondswork bij de Voedingsbond, het FNV Secretariaat voor Uitkeringsgerechtigden en Ouderen (SUGO) en weer bij de Voedingsbond. Na projecten over het basisinkomen, kaderwerk rond het gemeentelijk minimabeleid, Melkert III-banen, en samenwerking met de Arme Kant van Nederland, heeft zij nu de taak het vakbondswork voor uitkeringsgerechtigden dat Van Seeters heeft opgebouwd voort te zetten en uit te bouwen.

Veerkracht

Van Seeters: “Per 1 juni maak ik gebruik van de eenmalige - en goede - seniorenregeling bij de Voedingsbond. We waren, los van de fusie met de Industriebond FNV, FNV Dienstenbond en Vervoersbond FNV, zelf al bezig met een reorganisatie, waardoor medewerkers boven-talig werden. Gelukkig vervalt mijn functie niet, maar gaat Inge-Marie mij vervangen. In de afgelopen twaalf jaar heb ik hard aan de kar getrokken. Ik had in de nieuwe gefuseerde organisatie nog wel twee of drie jaar meegekund. Maar dan had ik weer de kar van het uitkeringsgerechtigdenwerk in beweging moeten brengen. Want je moet toch vaak tegen de stroom oproeien. Op een gegeven moment gaat de veerkracht eruit. Daarom is

het goed dat er nu iemand komt met nieuw elan. Omdat ik me altijd overal mee bemoeide en al die jaren beslist niet stil heb gezeten, zal ik de komende tijd flink moeten afkicken.” Van Klaveren is zich ervan bewust dat de positie van uitkeringsgerechtigden niet automatisch in het denken van vakbondsmedewerkers is verankerd. “Je moet de belangen van uitkeringsgerechtigden er altijd in knokken. De aandacht daarvoor krijg je echt niet vanzelf.”

Van Seeters: “De uitkeringsgerechtigden vallen in deze maatschappij buiten de boot. Helaas is dat binnen de vakbeweging ook vaak het geval. Maar het gaat wel om bijna 20 procent van de 1,2 miljoen leden van FNV-bonden. In de nieuwe fusiebond praat je al gauw over 100.000 uitkeringsgerechtigde leden.

Het uitkeringsgerechtigdenwerk is vooral slopend, omdat je nooit een feestje kunt vieren. Je kunt bijvoorbeeld geen akkoord afsluiten, zoals bij een CAO. Bovendien heb je tegenover de regering, gemeenten, uitvoeringsinstanties en arbeidsvoorziening geen onderhandelingspositie. Alleen als het over pensioenen gaat, heb je als vakbeweging een redelijke positie tijdens het arbeidsvoorwaardenoverleg.”

Rechtenkaart

Volgens Van Seeters zijn uitkeringsgerechtigden de afgelopen tien tot twaalf jaar het meest kwetsbaar geweest. “Zij hebben ook het meest ingeleverd en hun koopkracht is sinds 1983 gedaald met 20 tot 25 procent. Het is dus niet verwonderlijk dat veel actieve mensen flink gedemotiveerd zijn geraakt.

Dat geldt niet alleen binnen de vakbeweging, maar bijvoorbeeld ook binnen de Arme Kant van Nederland. Gelukkig hebben we in de Voedingsbond wel een goede vakgroep Uitkeringsgerechtigden met honderd actieve kaderleden.

Als Voedingsbond hadden we ons al in een vroeg stadium voorbereid op de verslechtering van de WAO. Met onze 'Rechtenkaart Ziekte-wet en WAO' konden we snel en goed inhaken op de achteruitgang. In korte tijd konden we een goede service opzetten voor WAO-ers. We ondersteunden hen bijvoorbeeld bij de WAO-herkeuringen. Sinds kort zijn er nu ook binnen FNV-verband WAO-begeleidingsteams opgericht. WAO-ers vragen om begeleiding naar betaald werk en vrijwilligerswerk. Zij zoeken naar een vorm van sociale aktivering. Een steeds terugkerende vraag daarbij is wat passende arbeid is. Daarnaast zoeken we naar manieren om uitkeringsgerechtigden hun waardigheid terug te geven en hen een evenredige positie te geven als de mensen achter het loket. Wij begeleiden onze leden al tijdens het eerste jaar ziekte."

Van Klaveren: "Ondertussen zijn we nu bezig met een 'Rechtenkaart Werkloosheid en Bijstand'. Nu gaat ook de FNV de nieuwe WAO-ers meenemen in het WAO-project."

Adelmund

Vorig jaar gaf de Voedingsbond een zwartboek uit over de ervaringen van de leden met de nieuwe Ziektewet en de WAO. *Van Seeters:* "Tijdens de presentatie van het zwartboek organiseerden we een debat met PvdA-kamerlid Karin Adelmund. Dat heeft zeker meegespeeld in haar latere voorstellen in de Tweede Kamer om de WAO te versoepelen. Door onze manier van werken, nemen we voortdurend het voortouw en aktiveren we anderen. Het is ons echter niet gelukt de afgelopen periode iets te doen aan verbetering van de koopkracht."

Van Klaveren: "Daarbij moet je wel bedenken dat Wim werkte in een periode dat het bestaan van armoede werd ontkend. Bovendien werd de koppeling tussen lonen en uitkeringen losgelaten. Nu kiest de FNV voor structurele verbetering van de uitkeringen. Daar kan ik nu bij aansluiten, omdat de Voedingsbond 5 procent erbij wil voor mensen die drie jaar of langer op het minimum zitten."

Van Seeters: "Het gaat dan wel om het netto besteedbaar inkomen dat omhoog moet. Want als het inkomen stijgt, maar de vaste lasten ook en je bovendien boven een inkomensgrens uitkomt waardoor je bijvoorbeeld niet meer voor bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke heffingen in aanmerking komt, schiet je er niets mee op. Daarnaast gaat het om kleine stapjes, bijvoorbeeld honderd gulden netto per maand erbij voor een gezin, negentig gulden voor éénoudergezinnen en vijfenzeventig gulden voor alleenstaanden. Samen met organisaties van

uitkeringsgerechtigden kunnen we ons hiervoor gezamenlijk inzetten. Want de tweedeling en de armoede groeien. Er ontstaan voor allerlei mensen grote problemen, omdat ze steeds minder koopkracht hebben. Maar ik heb het idee dat langzamerhand het politieke klimaat aan het veranderen is."

Lastenverlichting

Van Seeters is nu erg benieuwd hoe de de door Kok aangekondigde lastenverlichting verdeeld gaat worden. "Uitkeringsgerechtigden hebben ook recht op economische zelfstandigheid. Met 1,3 miljoen mensen in ons land gaat het helemaal niet zo goed. De lastenverlichting voor hogere inkomens is de afgelopen tijd voortdurend hoger geweest dan voor de lagere inkomens. Dat komt door de verhoudingen in het kabinet. Dit beleid zal een keer omgekeerd moeten worden, anders leidt het onherroepelijk tot verdere tweedeling in de samenleving. Het beleid van minister Melkert levert niets structureels op, behalve enkele kleine openingen. Het Centraal Plan Bureau heeft becijferd dat de aftrek van hypotheekrente en de gunstige regelingen rond lijfrentepolissen en spaarloon de schatkist 17 miljard gulden per jaar kosten. Dat geld gaat niet naar de 1,3 miljoen uitkeringsgerechtigden. Als de vakbeweging iets extraas voor de uitkeringsgerechtigden wil doen, dan moet zij wel de discussie over de voordelen voor de hogere inkomens durven aangaan. De koppeling zal dan konsekwent moeten worden toegepast en daarnaast za er iets extraas gedaan moeten worden voor de uitkeringsgerechtigden. De politiek zou haar beleid moeten omdraaien. Door de extra lastenverlichting kan je de uitkeringsgerechtigden iets meer geven. Dat is een politieke keuze.

Een deel van de 17 miljard zou ook besteed moeten worden aan meer en betere banen in de thuiszorg bijvoorbeeld. Geef mensen waar ze recht op hebben en laten we eerlijk delen."

Dienstbode-maatschappij

De ontwikkeling in de richting van pulparbeid en tweederangsbanen voor werklozen wijst *Van Seeters* konsekwent af. "We moeten, vooral niet toewerken naar een nieuwe dienstbode-maatschappij, met allerlei slecht betaalde baantjes, zonder pensioen en dergelijke. Voor dit soort banen bepaalt de regering dan de hoogte van het loon en de arbeidsvoorwaarden, terwijl de mensen met zo'n baan geen volwaardige rechtspositie hebben. Aktiveren van werklozen is op zich een goede zaak, als het niet doorslaat naar disciplineren. Het moet gaan om redelijke banen met een perspectief op vast werk.

Als Voedingsbond zijn we samen met een aantal gemeenten werkprojecten begonnen in de groenvoorziening. We gaan akkoord met instroom via een Melkertbaan als mensen daarna in het normale circuit terechtkomen,

inklusief scholing en een diploma. Werkgevers vinden Melkertbanen concurrentievervalsing, daarom zijn zij best bereid met ons te werken aan doorstroom naar vaste banen."

Van Klaveren hield zich de afgelopen tijd uitgebreid bezig met het fenomeen Melkertbanen. "Die bieden echter nauwelijks een oplossing voor mensen aan de onderkant. Velen schieten er netto niets mee op en blijven in de schulden zitten. In banenpools en Melkertbanen moet meer doorstroming zitten, want gemeenten zijn nu vooral bezig met het rondpompen van mensen in een Melkercircuit. Tijdens de konferentie over sociale aktivering ging het onder andere om ideeën hoe mensen uit de bijstand kunnen komen en welke rechten zij nu nog hebben. De druk op hen is opgevoerd en er wordt vooral gesproken over verplichtingen, zoals in de nieuwe Wet Boeten. Maar daar staan nauwelijks rechten tegenover. In de pers overheerst de foute benadering dat mensen allemaal aan het werk moeten. Maar hoeveel banen zijn er nu werkelijk beschikbaar? Eerst zou je de mensen die heel graag willen aan een baan moeten helpen. Het eigen initiatief plus de vrijwilligheid staan onder druk. Als mensen een manier van overleven hebben gevonden, wordt dat onmiddellijk afgestraft. En vrijwilligerswerk zou veel beter gewaardeerd moeten worden, zonder sollicitatieplicht. Op dat gebied is er nu een heel wazig beleid."

Van Seeters is het roerend met zijn opvolgster eens: "De mening van langdurig werklozen moet serieus genomen worden en zij moeten meer greep krijgen op hun eigen situatie."

Jeroen Zonneveld